

COOPERARE ȘI CONFLICT

Secolul al XX-lea s-a singularizat prin extinderea opresiunilor, persecuțiilor, exterminărilor, prin sistematizarea genocidului și a exterminării unei întregi populații prin înfometare organizată, prin conceperea în teorie și prin realizarea în practică a regimurilor politice de asigurare cele mai perfecționate, care au înrobii miliarde de oameni. Totuși, trebuie să recunoaștem că tot în acest secol s-a repus pe fundamentul dăruirii umane *democrația* ca valoare teoretică și practică de referință a unei societăți civilizate.

În acest secol, majoritatea formelor de conflict au produs în mod semnificativ o mutație majoră, o mare decădere morală, atentându-se la viața oamenilor lipsiți de apărare – civili – din spatele frontului, nevinovați și mai ales neînarmați.

Aceste fapte s-au produs în momentul în care dezechilibrele cauzate de diverse orientări politice și ideologice au inventat marile războaie ca instrumente de bulversare a raporturilor istorice de forță. Războaiele au avut un impact deosebit asupra societății (tema I). S-ar părea că acest fenomen continuă și astăzi și va fi și mâine. Dar grija cea mare a noastră ar trebui să fie să-i putem convinge pe oamenii în devenire, adică pe elevi, că pacea trebuie să fie starea normală, că ea nu poate fi o continuare a războiului cu alte mijloace.

Cu toate acestea, în ultimul timp, o altă formă de război, având caracter asimetric și neconvențional, terorismul (tema a II-a), a devenit un fenomen global. În orice loc de pe Terra poate apărea și se poate dezvolta. El nu mai este limitat de frontierele statale. Teroarea este un copil al corupției și al subdezvoltării. Terorismul angajează și periclitează prosperitatea socială.

Astăzi, lumea este divizată complet diferit față de secolele trecute, în națiuni care s-au adaptat sau nu noii economii, și de aceea coaliția antiteroristă e alcătuită din state de pe toate continentele care dezvoltă o economie de piață funcțională. Lupta contra terorismului a redivizat și reorganizat lumea.

Un alt eveniment specific Europei Centrale și de Sud-Est a fost căderea comunismului la sfârșitul deceniului al nouălea al secolului trecut. În acest amplu proces istoric s-a înscris și România. După o dictatură comunistă care a lăsat urme adânci,

evenimentele din decembrie 1989 au creat premisele pentru ca România să-și afirme vocația europeană.

Integrarea europeană și euroatlantică (tema a III-a) a reprezentat pentru România – inclusiv la nivelul societății civile în formare și consolidare – modalitatea cea mai adecvată de a-și asigura dezvoltarea, stabilitatea și securitatea.

Progresele României pe calea aderării în NATO-UE ne întăresc convingerea că toate criteriile de integrare în cele două organizații sunt convergente și se susțin reciproc, constituind fundamentul unei modernizări și dezvoltări durabile a țării noastre în secolul al XXI-lea.

Pentru România, aderarea la NATO și UE înseamnă recunoașterea fără echivoc a faptului că țara noastră împărtășește valorile occidentale și că ea aparține definitiv civilizației europene.

Toate pregătirile pentru aderarea la cele două organisme sunt instrumente ale accelerării reformelor economice și sociale care au ca scop să aducă societatea românească pe calea stabilității, bunăstării și normalității.

Sursele pe care le folosim în cadrul acestui modul se referă la câteva aspecte semnificative pentru fiecare problemă analizată. În acest sens, limita de spațiu ne-a impus o selecție foarte severă a izvoarelor.

Am ales acele surse istorice care să-i pună pe elevi în situația de a-și remodela discursul propriu despre trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat, având ca punct de referință valorile democrației, păcii și toleranței.

TABEL METODOLOGIC

Tema	I. Impactul războiului asupra societăților	
Concepte	– Război – Strategie	– Propagandă – Drepturile omului
Întrebări cheie	– Care este impactul războiului asupra civililor? – Dar asupra societății în ansamblul ei? – În ce fel războaiele secolului al XX-lea au generat mutații globale asupra statelor lumii?	
Cuvinte cheie	– Colaboraționism – Cenzură – Conspirație – Erou – Mercenari – Mobilizare – Partizan	– Patriotism – Raționalizare – Rechiziție – Refugiat – Rezistență – Protest antirăzboi – Voluntar
Valorile cetățeniei democratice	– Aprecierea demnității umane – Colaborare – Consecvența comportamentală în raport cu un set de valori asumate – Curaj – Toleranță	– Flexibilitate și adaptare la schimbare – Înțelegerea, acceptarea și respectarea diversității – Respingerea stereotipurilor – Solidaritate
Competențele prin curriculum de istorie	– Analizarea factorilor politici, sociali, economici și culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți	
Competențele cetățeniei democratice	– Receptarea critică a informațiilor despre război	
Rezultate	– Elevii să fie capabili să reflecteze asupra impactului războiului asupra oamenilor	
Categorii de surse	– Afize de război – Fotografii – Istorie orală – Hărți – Literatura de specialitate	– Memorialistică – Presa scrisă – Scrisori de pe front – Statistici
Metode	– Brainstorming – Dezbateră – Gândiți, lucrați în perechi – Interviu	– Investigația – Munca în grup – Proiectul

Tema	II. Terorismul – o amenințare la adresa securității mondiale	
Concepte	<ul style="list-style-type: none"> – Cult – Devianță – Fanatism – Fundamentalism – Ideologie 	<ul style="list-style-type: none"> – Ipoteza frustrării – Agresiuni – Psihopatie – Sociopat – Violență
Întrebări cheie	<ul style="list-style-type: none"> – Care este specificitatea terorismului în secolul al XX-lea? – Cum s-a schimbat acțiunea teroristă în lumea contemporană? – Ce s-ar putea face pentru a dezamorsa pericolul terorismului? 	
Cuvinte cheie	<ul style="list-style-type: none"> – Antiterorism – Contraterorism 	<ul style="list-style-type: none"> – Terorism – Jihad
Valorile cetățeniei democratice	<ul style="list-style-type: none"> – Toleranță – Înțelegerea, acceptarea și respectarea diversității – Consecvența comportamentală în raport cu un set de valori asumate 	<ul style="list-style-type: none"> – Flexibilitate și adaptare la schimbare – Aprecierea demnității umane – Respingerea stereotipurilor
Competențele prin curriculum de istorie	<ul style="list-style-type: none"> – Exprimarea de opinii în limbajul specific istoriei – Formularea de argumente referitoare la terorism – Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane 	
Competențele cetățeniei democratice	<ul style="list-style-type: none"> – Asumarea unei atitudini de acceptare față de celălalt din altă cultură sau zonă de civilizație 	
Rezultate	<ul style="list-style-type: none"> – Elevii să fie capabili să reflecteze asupra problematicii complexe a terorismului contemporan – Elevii să-și formeze propriile opinii și convingeri privind consecințele actelor teroriste asupra societății, ținând seama de drepturile omului 	
Categorii de surse	<ul style="list-style-type: none"> – Fotografii – Literatură de specialitate – Presa scrisă 	<ul style="list-style-type: none"> – Relatări individuale – Scrisori – Statistici
Metode	<ul style="list-style-type: none"> – Brainstorming – Dezbateră – Gândiți, lucrați în perechi – Interviul 	<ul style="list-style-type: none"> – Investigația – Munca în grup – Proiectul

Tema	III. Pași către integrare – perspectiva românească (NATO, Uniunea Europeană)	
Concepte	<ul style="list-style-type: none"> – Aquis comunitar – Aderare – Reformă 	<ul style="list-style-type: none"> – Structurile europene – Globalizare
Întrebări cheie	<ul style="list-style-type: none"> – Care este strategia României cu privire la integrarea în structurile europene și euro-atlantice? – În ce constă procesul de modernizare internă în cazul României? 	
Cuvinte cheie	<ul style="list-style-type: none"> – Costuri sociale – Datorie externă – Descentralizare – Economie paralelă 	<ul style="list-style-type: none"> – Infrastructură – Protecție socială – Rectificare – Software
Valorile cetățeniei democratice	<ul style="list-style-type: none"> – flexibilitate și adaptare la schimbare – statutul de drept – demonetizare 	<ul style="list-style-type: none"> – toleranță – aprecierea demnității umane – respectarea drepturilor omului
Competențele prin curriculum de istorie	<ul style="list-style-type: none"> – Formulare de argumente cu privire la procesul de aderare a țării la NATO și Uniunea Europeană – Exprimarea de opinii cu privire la integrarea euro-atlantică a României 	
Competențele cetățeniei democratice	<ul style="list-style-type: none"> – Asumarea critică a unui exercițiu de construcție identică și pragmatică privind cauzele și efectele pe care integrarea europeană și euroatlantică le are asupra României pe plan intern și extern 	
Rezultate	<ul style="list-style-type: none"> – Elevii să poată formula aprecieri în raport cu procesul complex al aderării României în structurile NATO și ale Uniunii Europene – Elevii să aprecieze complexitatea elementelor specifice de pregătire în vederea aderării României la Uniunea Europeană și NATO 	
Categorii de surse	<ul style="list-style-type: none"> – Grafice – Fotografii – Presa scrisă – Statistici 	<ul style="list-style-type: none"> – Literatură de specialitate – Acte oficiale – Istorie orală
Metode	<ul style="list-style-type: none"> – Dezbateri – Investigația 	<ul style="list-style-type: none"> – Munca în grup – Mozaic

TABEL CRONOLOGIC

Evenimente istorice universale/europene		Evenimente istorice naționale
	2007	1 ianuarie (data primirii României în UE).
	2005	25 aprilie – Bruxelles. România a semnat tratatul de aderare la UE.
	2005	17 februarie – reprezentanții comisiei europene și reprezentanții guvernului au lansat mecanismul de monitorizare a României pentru anii 2005 și 2006.
22 iulie – Egipt – Sharm el-Sheik – atac terorist.	2005	3 februarie – tratatul de aderare pentru România a fost aprobat, fără dezbateri, de statele UE.
7 iulie și 21 iulie – Marea Britanie – Londra – atacuri teroriste.	2005	31 ianuarie – a fost finalizat proiectul de tratat pentru aderare pentru România.
29 octombrie – Roma – a fost semnată constituția europeană.	2004	
10-14 iunie – alegeri pentru parlamentul european în țările membre UE.	2004	decembrie – Consiliul European a dat „undă verde” aderării României.
1 mai – UE are în componență 25 de state cu 454 milioane de locuitori.	2004	decembrie – România a încheiat toate capitolele de negociere cu UE (31 în total).
13 martie – Madrid – atac terorist.	2004	2 aprilie – aderarea la NATO.
	2003	octombrie – aprobarea revizuirii constituției României prin referendum.
Consiliul European UE de la Copenhaga marchează sfârșitul negocierilor de aderare cu Cipru, Malta, Slovacia, Cehia, Polonia, Ungaria, Estonia, Letonia, Lituania.	2002	
1 ianuarie – unele țări membre UE au trecut la moneda euro.	2002	
26 octombrie – congresul SUA a adoptat <i>patriot act</i> , care vizează combaterea terorismului pe teritoriul SUA.	2001	
	2001	18 decembrie – adoptarea în parlamentul României a strategiei de securitate națională care are ca obiectiv esențial integrarea în NATO și UE a României.
11 septembrie – New York (SUA) – atac terorist asupra World Trade Center.	2001	
încep negocierile de aderare cu Slovacia, Lituania, Bulgaria, România, Malta.	2000	România a început negocierile în vederea aderării la Uniunea Europeană.

Evenimente istorice universale/europene		Evenimente istorice naționale
Consiliul European de la Berlin aprobă „agenda 2000” și o perspectivă financiară pentru extinderea UE.	1999	
1 mai – tratatul de la Amsterdam.	1999	
încep negocierile de aderare cu Ungaria, Polonia, Estonia, Slovenia, Cehia și Cipru. Malta își reactivează cererea de a deveni membru UE.	1998	
	1996	protocolul adițional la acordul european de asociere pentru deschiderea programului UE către România.
	1995	22 iunie – România a depus cererea oficială de aderare la UE.
până astăzi – Kosovo – război sârbo-albanez.	1995	
	1994	14 septembrie – România semnează cu NATO – prima din sud-estul Europei– parteneriatul pentru pace.
Consiliul European de la Copenhaga aprobă extinderea UE pentru a include țări din Europa centrală și de est și definește criteriile de aderare ale acestora.	1993	
până în 1995 – război secesionist Serbia-Bosnia/Herțegovina.	1992	
1 noiembrie – tratatul de la Maastricht a instituit Uniunea Europeană.	1992	
dizolvarea Tratatului de la Varșovia.	1991	acordul de comerț și cooperare cu UE.
Iugoslavia se dezintegrează.	1991	
Desființarea URSS-ului.	1991	
Maastricht (Olanda) – se stabilește calendarul constituirii UE; la 1 noiembrie 1992 a intrat în vigoare.	1991	
Londra – se fondează Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.	1991	
Cipru și Malta solicită să devină membri UE.	1990	
inițierea sprijinului financiar al comunității europene destinat țărilor din Europa centrală și de est pentru reforma și refacerea economiilor lor.	1989	
prăbușirea regimurilor comuniste din Europa răsăriteană.	1989	revoluția din decembrie.
1 iulie – actul unic european a instituit piața unică începând cu 31 decembrie 1992.	1987	
ales M. S. Gorbaciov – secretar general al PCUS.	1985	

Evenimente istorice universale/europene		Evenimente istorice naționale
teroriști islamici asasinează atleți israelieni la olimpiada de la München.	1972	
primăvara de la Praga – revolte ale studenților la Paris.	1968	
până în 1964 – război civil în Cipru.	1963	
construirea zidului Berlinului (dărâmat în 1989).	1961	
	1958	vara – retragerea trupelor sovietice din România.
revoluția din Ungaria.	1956	
14 mai – se înființează Tratatul de la Varșovia – o alianță militară a țărilor din blocul sovietic.	1955	România – membră în Tratatul de la Varșovia.
	1955	10 decembrie – România – membră ONU.
crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO).	1951	
4 aprilie – crearea NATO.	1949	
	1947	abolirea monarhiei. Proclamarea republicii. Preluarea întregii puteri de către comuniști.
până în 1949 – război civil grec.	1946	
	1941	până în 1945 – războiul alături de Germania nazistă (1941-1944) și de coaliția Națiunilor Unite (1944-1945).
	1941	până în 1944 – Holocaustul evreilor români.
până în 1945 – al doilea război mondial.	1939	
Anschluss. Trupele naziste anexează Austria.	1938	
până în 1939 – război civil spaniol.	1936	
teroarea antievreiască ia amploare în Germania.	1935	
până în 1939 – marea epurare sovietică declanșată de I. V. Stalin.	1934	
30 ianuarie – în Germania începe regimul hitlerist (de extremă dreaptă – până în 1945).	1933	
până în 1922 – războiul civil în Rusia sovietică.	1917	
lovitura de stat bolșevică – Lenin.	1917	
	1916	până în 1919 – războiul de întregire națională.
până în 1918 – primul război mondial.	1914	până în 1916 – neutralitatea României.
până în 1913 – războaiele balcanice.	1912	până în 1913 – al doilea război balcanic. pacea de la București – 10 august 1913.

I. IMPACTUL RĂZBOIULUI ASUPRA SOCIETĂȚII

Scopul realizării temei *Impactul războiului asupra societății* este de a încuraja studiul schimbărilor din societate, în general, și a celor provocate de conflicte (războaie, revoluții etc.), în special.

Tânăra generație – conectată prin media și internet la tot ceea ce lumea a creat și creează – este deschisă apropierii între semeni, înțelegerii, schimbului rapid de informații, dialogului și colaborării. De aceea, este nevoie să le formăm elevilor noștri un spirit deschis, de încredere, dar și un simț al responsabilității.

Numai așa noi vom putea rezista la presiunile din toate părțile asupra libertăților și drepturilor persoanei. Este nevoie de multă muncă pentru ca fiecare om să devină conștient de îndatoririle sale față de semenii săi. În acest mod suntem convinși că în lume pot coexista pașnic convingeri, opinii, religii etc. diferite.

1. ORGANIZAȚII INTERNAȚIONALE PENTRU MENȚINEREA PĂCII ȘI COOPERĂRII ÎNTRE STATELE LUMII

1.1. CARTA O.N.U.

Organizația Națiunilor Unite (O.N.U.) – constituită în 1945, a conferit principiului non-violenței statutul unei norme legale și a creat contextul în care această normă avea să poată fi supravegheată. Statutul de membru exprimă recunoașterea multilaterală a dreptului de existență, completând în mod pozitiv principiul renunțării la orice formă de violență. În tipul de cooperare practicat de organizațiile parte a Națiunilor Unite se reflectă faptul că non-violența și pacea

nu pot fi atinse decât prin cooperare și nu prin război.

„Capitolul VI: Rezolvarea pașnică a diferendelor

• *Articolul 33*

1. Părțile la orice diferend a cărui prelungire ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale trebuie să caute să-l rezolve, înainte de toate, prin tratative, anchetă, mediație, conciliere, arbitraj, pe cale judiciară, recurgere la organizații sau acorduri regionale sau prin alte mijloace pașnice, la alegerea lor.

2. Consiliul de Securitate, când socotește necesar, invită părțile să-și rezolve diferendul prin asemenea mijloace.

• *Articolul 34*

Consiliul de Securitate poate ancheta orice diferend sau orice situație care ar putea duce la fricțiuni internaționale sau ar putea da naștere unui diferend, în scopul de a stabili dacă prelungirea diferendului sau situației ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale.”

http://www.dadalos.org/uno_rom/uno-charta.htm#uebersicht#uebersicht

1.2. CARTA ONU — IDENTITATE ȘI ÎNCREDERE

„Prevederile Cartei ONU limitează libertatea de acțiune a partenerilor de conflict, obligându-i pe aceștia să reducă, dacă nu să renunțe de tot la elementele de violență. În termeni pozitivi, influența reală a Organizației internaționale asupra interacțiunii dintre națiuni este creată în primul rând prin integrarea ei în

conștiința comunității, o conștiință în care se reflectă contextul modificat al sistemului internațional. Acest lucru face ca metodele de tratare a conflictelor să devină cu mult mai eficiente atunci când sunt instituționalizate la nivelul Organizației. Prin aplicarea practică a acestor principii, statele se deprind cu

un anumit comportament care se transformă astfel într-o normă universal acceptată. Instituționalizarea acestei norme duce mai apoi, în cazul celor care o respectă, la identitate și încredere, acestea înțelegându-se de pe acum ca parte dintr-un sistem comprehensiv și unilateral acceptat de cooperare.”

Ernst-Otto Czempiel: *Friedensstrategien, Systemwandel durch Internationale Organisationen, Demokratisierung und Wirtschaft*, Paderborn 1986, pp. 103-105.

1.3. CĂȘTILE ALBASTRE

„În pofida numărului mare de contributori, greul misiunilor este susținut de un grup de țări în curs de dezvoltare. Primele zece națiuni, ca număr de militari, care participau la

misiuni în iunie 2004, sunt: Pakistan, Bangladesh, Nigeria, Ghana, India, Etiopia, Africa de Sud, Uruguay, Iordania și Kenia. Aproximativ zece la sută din personalul care

participa la misiuni este din Uniunea Europeană, cea mai mare contribuție la acest procent avându-l Polonia, cu 739 de oameni, din cei peste 4.500 cât sunt în total.

Până în prezent, în misiunile de menținere a păcii ale ONU și-au pierdut viața aproape 2.000 de soldați din peste 100 de țări. 30 % din victimele primilor 55 de ani de misiuni au murit între 1993 și 1995. Unul dintre motivele pentru care în misiuni participă mai ales militari din țările în curs de dezvoltare este că aceștia par a avea o atitudine neutră în situații de conflict și pentru o națiune impactul psihologic este mult mai mic decât cel pe care îl au SUA sau Rusia, spre

exemplu. Teama inspirată de o forță străină prezentă pe teritoriul unui stat suveran este diminuată dacă participanții la misiune nu provin din țări caracterizate ca fiind expansioniste sau imperialiste. Un alt motiv ar putea fi și de ordin financiar, pentru că ONU rambursează 1.000 de dolari pe lună, plus echipamentul necesar, pentru fiecare soldat participant la misiuni. Misiunile de menținere a păcii au fost considerate ca fiind de risc mare.”

Războiul arabo-israelian din 1948 a fost conflictul care a determinat apariția trupelor O.N.U. de menținere a păcii, supranumite „căștile albastre”.

„*Observatorul Militar*”, an XVI, nr. 25(804), 23-29 iunie 2005, p. 16.

APLICAȚIE

- Formați grupe de câte patru elevi. Definiți termenul de „ONU” studiind sursele 1.1, 1.2, și 1.3. Prezentați concluziile voastre în plen. Dacă vor exista diferențe prea mari, fiecare grupă va prezenta, în detaliu, argumentele formulate.
- Pe baza cunoștințelor din orele de istorie, formulați câte un exemplu pentru:
  - a) Comunicare – cooperare între state;
  - b) Conflict – cooperare între țările membre ONU;
  - c) Violență – non-violență în relațiile internaționale.
- Din textele analizate, identificați care este modalitatea de rezolvare pașnică a diferendelor dintre state.
- Elaborați pe grupe/individual un poster prin care să transmiteți o preocupare a voastră față de menținerea păcii și a cooperării între statele lumii.
- Plecând de la surse, analizați rolul Consiliului de Securitate în cazul unei amenințări împotriva păcii în lume și:
  - exprimați propria opinie despre rolul de prevenție al acestui organism;
  - comparați textul Cartei ONU cu o situație de conflict reală din lumea contemporană. Ce constatați?
  - identificați prevederile ce pot fi îmbunătățite pentru a crea un climat de cooperare internațională.
- Citiți cu atenție sursa 1.3 și apoi identificați care sunt principalele contribuții la menținerea păcii a „Căștilor albastre” (trupele ONU de menținere a păcii). Dezbateți la nivelul întregii clase. Redactați un material referitor la un caz concret pe care îl cunoașteți, în care aceste trupe contribuie la pacea din zonă.

2. PARTIZANI

2.1. FOTOGRAFIA CONDUCĂTORULUI UNUI GRUP DE PARTIZANI ROMÂNI

Sublocotenentul Victor Popescu, comandantul puternicului detașament de partizani care a acționat împotriva ocupanților în vestul Olteniei

2.2. AFIȘ REALIZAT DE PUTERILE OCUPANTE PENTRU RECOMPENSAREA CELOR CARE ÎI DENUNȚAU PE PARTIZANII ROMÂNI

Ordonanță a comandaturii germane a județului Dolj prin care se instituia un premiu de 30 000 lei pentru prinderea sau denunțarea lui Victor Popescu, urmărit „pentru crime săvârșite împotriva autorităților militare germane și austro-ungare”

România în anii primului război mondial, vol. 2, București, Edit. Militară, 1987, p. 476.

2.3. PARTIZANI ITALIENI

www.lebvalcycles.com

APLICAȚIE

- Analizați sursele 2.1, 2.2 și 2.3.
  - Formulați definiția termenului „partizan”.
  - Comentați sursa nr. 2.3: descoperiți situații surprinzătoare față de „realitatea” cunoscută de voi?
  - Ce sentiment aveți față de descoperirile făcute? Schimbă acestea modul de gândire în legătură cu lupta contra ocupanților? De ce?
  - Ați accepta ca în situația în care țara voastră ar fi ocupată să luptați contra opresorului?
  - Pe ce se bazează o asemenea atitudine și faptă? Argumentați-vă răspunsul.
- Folosind cunoștințele de la orele de istorie, reconstituiți contextul în care au avut loc luptele de partizani în țara noastră în primul război mondial – sursele 2.1 și 2.2 – și în Italia celui de-al doilea război mondial – sursa 2.3.
- Organizați planul unei dezbateri cu tema: *Contribuția partizanilor la înfrângerea inamicului în România anilor 1916-1918.*

3. VOLUNTARI ÎN CONFLICTE MILITARE

3.1. VOLUNTARI PENTRU RECRUTARE

Voluntari pentru recrutare în Marina Regală a Marii Britanii în timpul celui de-al doilea război mondial (S. Waugh, Ben Walsh, W. Birks, *Modern World History*, second edition, London, 2002, p. 305)

APLICAȚIE

- Definiți ce înseamnă „voluntar” într-un conflict militar.
- Alcătuiți un eseu de 250 de cuvinte, pornind de la sursa 3.1.
- Pe baza cunoștințelor voastre și a discuțiilor din orele de istorie, identificați și formulați cauzele care conduc un om să se înscrie ca voluntar într-o armată.

4. LITERATURA DEDICATĂ RĂZBOIULUI

4.1. DRAMA INDIVIDUALITĂȚII

„Fiecare își face datoria cum crede, murmură Bologa drept răspuns lui Cervenco, așezându-se la masă față-n față cu Klapka, și apoi porunci soldatului: Adă-mi și mie ceva de mâncare!

Soldatul dispăru. Peste o clipă, Gross, puțin încrunțat, zise:
– *Nici o datorie din lume nu-mi poate impune săucid pe un camarad...*

– Camarad?! strigă deodată locotenentul Varga, revoltat, sărind în picioare. Trădătorii și dezertorii sunt camarazii d-tale?... Domnilor, vă întreceți cu glumele! Eu, în orice caz, nu mai pot asculta nepăsător asemenea... asemenea... vorbe compromițătoare pentru un militar care mai are în suflet un pic de iubire de țară... [...]

Nimeni nu osândește cu inima ușoară, zise Apostol gânditor, dar când vina e evidentă, ești silit. Căci mai

presus de om, de interesele lui particulare, e statul!

– Nimic nu e mai presup de om! Se ridică atunci Gross, grăbit, ca nu cumva să-i ia cineva vorba. Dimpotrivă, omul e mai presup de orice, mai presup chiar de întreg universul! Ce-ar fi pământul fără omul care să-l vadă, să-l iubească, să-l măsoare, să-l înconjoare?... Ca și pământul, universul numai prin om a devenit o realitate interesantă. Altfel ar fi o zbuciumare sterilă de niște energii oarbe, altfel, adică fără sufletul omului. Toți sorii universului nu pot avea altă menire decât să încălzească trupul omului care adăpostește grăuntele divin al inteligenței. Omul e centrul universului, fiindcă numai în om materia a ajuns la conștiința propriului său eu, a ajuns să se cunoască!... Omul e Dumnezeu!”

În romanul *Pădurea Spânzuraților*, Liviu Rebreanu surprinde drama individualității, marcată de arhetipul național, cam pretențios în condițiile participării la conflictul militar mondial.

Liviu Rebreanu, *Pădurea Spânzuraților*, București, Editura 100+1 Gramar, 2001, pp. 32-33

APLICAȚIE

- Sursa 4.1 este o lucrare de ficțiune, o operă literară cunoscută. Pornind de la fragmentul redat, redactați un eseu cu titlul *Drama individului în condițiile unui război* (timp de lucru: 10 minute). Apoi, faceți schimb de lucrări cu unul dintre colegi și notați câteva comentarii în legătură cu ce vi s-a părut mai interesant sau mai dificil în eseu primit.
- Parcurgând cu atenție textul sursei 4.1, aplicați algoritmul reflecției individuale asupra lui – ce s-a întâmplat, de ce, ce sensuri are evenimentul prezentat, ce implicații vedeți etc. – și apoi organizați o dezbatere, pe două grupe – pro și contra – privind suferința individului într-un conflict militar.

5. DISTRUGERI PROVOCATE POPULAȚIEI CIVILE DE ARMATELE IMPLICATE ÎN CONFLICTE MILITARE

5.1. DEZASTRUL PROVOCAT DE BOMBARDAMENT ASUPRA COVENTRY, NOIEMBRIE 1940

S. Waugh, Ben Walsh, W. Birks, *Modern World History*, second edition, London, 2002, p. 315

Sursele 5.1 și 5.2 prezintă imagini din două orașe care au suferit de pe urma bombardamentelor asupra civililor. Hitleriștii au provocat distrugeri mari britanicilor din orașul Coventry (1940) și englezii au bombardat Dresda (Germania), nimicind populația neînarmată germană (1945).

APLICAȚIE

- Pe baza surselor date, realizați un reportaj de la fața locului (Coventry – o grupă, Dresda – o grupă), plecând de la detaliile pe care le observați în imagini.
- Sunt aspecte surprinse în cadrul acestei activități care au provocat modificări în gândirea, atitudinea sau comportamentul tău? Dacă da, care sunt acestea?
- Pe baza cunoștințelor din orele de istorie, formulați argumentele aduse de țările care au organizat bombardamentele asupra civililor.
- Credeți că poate fi susținută și argumentată o asemenea modalitate de a duce un război? Argumentați-vă răspunsul.
- Dați și alte exemple, din trecutul apropiat, referitoare la acest mod de intervenție militară asupra civililor.

5.2. DRESDA — CONSECINȚELE ATACULUI AERIAN

Orașul a fost bombardat de aliați în zilele de 13 -14 februarie 1945. Bilanțul dezastrului: 135.000 morți și 165.000 răniți din 700.000 locuitori. (http://www.legnano.org/reteciv/scuole/dresda/Nuovo/quadruplice_attacco.htm)

PENTRU PROFESOR

Pentru aceste discuții folosiți și modulul „Mișcări de populații în secolele XX-XXI”.

6. HIROSHIMA ȘI NAGASAKI — EFECTELE PRIMELOR BOMBE ALE EREI ATOMICE ASUPRA OAMENILOR

6.1. PETIȚIA ADRESATĂ DE ȘAPTEZECI DE CERCETĂTORI ANGAJAȚI ÎN CADRUL PROIECTULUI MANHATTAN (CARE AVEA CA OBIECTIV PRODUCEREA BOMBEI ATOMICE), LA 17 IULIE 1945, PREȘEDINTELUI SUA — HARRY TRUMAN

„Noi, subsemnații oameni de știință, am lucrat în domeniul puterii atomice. Până de curând, am fost obligați să ne temem că Statele Unite ar putea fi atacate cu bombe atomice în timpul acestui război și că singura apărare ar fi fost un contraatac prin aceleași mijloace. Astăzi, o dată cu înfrângerea Germaniei, acest pericol a fost depășit și ne simțim obligați să spunem cele ce urmează:

Războiul trebuie încheiat rapid și cu succes, iar atacurile cu bombe atomice ar putea fi o metodă eficientă de luptă. Credem, totuși, că asemenea atacuri împotriva Japoniei nu

pot fi justificate, cel puțin nu înainte de a da publicității, în detaliu, condițiile ce urmează să fie impuse Japoniei după război, Japonia primind astfel o șansă de a capitula.

Dacă un astfel de anunț public ar da asigurări japonezilor că pot spera la o viață pașnică în patria lor, dar Japonia ar continua să refuze să capituleze, națiunea noastră ar putea atunci, în anumite condiții, să se considere forțată să recurgă la folosirea bombelor atomice. Totuși, niciodată un asemenea pas nu ar trebui făcut fără a se examina serios responsabilitățile morale pe care le implică.”

Apud, Miruna Munteanu, *Hiroshima, prima bombă a erei atomice*, în *Dosarele ultrasecrete* (supliment al ziarului *Ziua*), anul 8, nr. 370, 6 august 2005, p. I.

La 6 august 1945, orașul japonez Hiroshima era distrus de prima bombă atomică utilizată în istorie într-un război. La 9 august 1945, Nagasaki, un alt oraș japonez, a fost și el distrus de o nouă bombă atomică. Sute de mii de oameni au fost omorâți în câteva secunde. Alte multe milioane au pierit în timp, ca urmare a contaminării radioactive și a bolilor pricinuite de acestea. Cu asemenea tragedii, era atomică a intrat în istorie ca fiind cea mai de temut perioadă pentru lumea întreagă.

6.2. STATUIA COPIILOR HIROSHIMEI

Imagine preluată din: Florea Țuiu, *Japonia*, București, Edit. Sport-Turism, 1982, f.p.

A fost ridicată în amintirea elevei Sadako Sasaki care a murit, la vârsta de 12 ani, de leucemie provocată de radiațiile bombei atomice. Credea că se va însănătoși dacă va face o mie de cocori de hârtie (tradiția niponă). Când a murit, făcuse 643 de cocori. Copiii vizitatori ai monumentului depun zilnic – în amintirea elevei – mii de cocori de hârtie.

APLICAȚIE

- Sursele 6.1 și 6.2 relatează, din perspective diferite, despre cea mai temută armă de distrugere, bomba atomică, care a schimbat percepția asupra războiului pentru totdeauna.
- Pe baza surselor de mai sus, alcătuiți un eseu cu titlul *Înarmați pentru apocalipsă*.
- Pornind de la drama micuței Sadako Sasaki, realizați – pe 4 grupe – câte un poster în care să arătați impactul războiului asupra vieții copiilor, și prezentați-le clasei.
- Pe baza sursei 6.1, formulați argumentele politice ale deciziei de a folosi arma atomică asupra orașelor japoneze. Apoi, exprimați-vă părerea în legătură cu ele.

7. SOLIDARITATEA UMANĂ ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI. HOLOCAUSTUL

7.1. AMINTIRILE DOAMNEI SARINA IONESCU

„Noi am nimerit într-o așezare, într-o localitate mică, Shargorod se numea, alți oameni au nimerit în foste sovhozuri dezafectate, deci foarte rău.

Nimeni nu avea timp pentru noi atunci, nici locuitorii, nici armata română, oamenii erau în plin război și noi am venit pe capul lor – 50.000 de oameni într-o localitate mică.

Noi am fost ajutați în primul rând de cei în casele cărora am intrat și faptul că am intrat în case a fost un mare privilegiu. Cei din Auschwitz au intrat în niște barăci – noi am stat în niște case, case mizerabile, dar case cu suflute de oameni în ele, și am fost ajutați de populația evreiască, dar și de populația ucraineană. Altfel n-am fi putut supraviețui fără mâncare, iar din Câmpulung noi am luat ceva, dar nu putea să țină 3 ani de zile. Deci am fost ajutați foarte mult, supraviețuirea noastră a depins de ajutor și au supraviețuit numai cei care au fost ajutați. Singuri nu puteam supraviețui în nici un fel.

Într-o zi a trecut prin lagăr un pluton din armata română, cu arma în mână și cu baioneta la armă, ceea ce se făcea numai în caz de pericol și era pericol pentru că erau mișcări de partizani. Și din acest pluton, din armata română la un moment dat s-a desprins un ostaș, care a venit înspre tatăl meu, și-a lăsat arma și a sărit de gâtul lui pentru că era un băiat din satul «Vama» – unde am trăit noi. Deci a fost mai importantă relația lui umană cu un om pe care el îl cunoștea, decât armata. Era foarte periculos – ofițerul care comanda plutonul putea să considere că băiatul a făcut un act de indisciplină și reacția normală ar fi fost tragică. Însă ofițerul și-a dat seama că nu era un act de agresiune nici din partea populației și nici din partea soldatului. Deci, a fost un act de prietenie și căldură sufletească în mijlocul pustiului din Ucraina, în timp de război. Deci relațiile umane nu se schimbă nici în asemenea condiții.”

Mirela-Luminița Murgescu, Silvana Rachieru, *Ajută-ți aproapele. Solidaritate umană în comunități ieri și azi. Tinerii cercetează istoria*, Concursul *Istoria mea – Eustory*, ediția a III-a, 2003-2004, București, Edit. Domino, 2005, pp. 86-88.

Fragment din interviul luat doamnei Sarina Ionescu, de religie evreică, de un grup de elevi de la Colegiul Național „Mihai Eminescu”, București.

APLICAȚIE

- Folosind sursa dată, precum și alte cărți pe care le aveți la dispoziție, alcătuiți o lucrare cu titlul *Solidaritatea umană în timpul războiului. Holocaustul*. Prezentați aceste lucrări în cadrul Zilei de comemorare a Holocaustului.
- În zona în care trăiți, cunoașteți și alte exemple de solidaritate cu ceilalți semeni? Dacă da, exemplificați printr-o prezentare scrisă, prin dovezi istorice pe care le puteți obține, precum fotografii, acte, jurnale, ziare etc.

PENTRU PROFESOR

Arătați elevilor că valorile morale precum respectul, bunătatea, nediscriminarea, altruismul sunt încă viabile și în nici o situație (deci, nici în război) ele nu trebuie să dispară.

APLICAȚIE

- Alegeți, din următoarea listă, valorile care ar trebui respectate în orice situație, inclusiv în timpul unui conflict militar: respectul, bunătatea, discriminarea, altruismul, egoismul, generozitatea.
- Realizați o scenetă în care să evidențiați o anumită valoare morală. Cereți colegilor voștri să o recunoască.
- Documentați-vă în legătură cu lista celor *Drepti între popoare* din România. Alcătuiți o scurtă prezentare a câtorva reprezentanți români care au obținut acest înalt titlu acordat de statul Israel.

8. ALT MOD DE A VEDEA PACEA

8.1. WANGARI MAATHAI

Născută la 1 aprilie 1940 în Nyeri, Kenia, Wangari Maathai este o luptătoare pentru protecția mediului înconjurător și pentru drepturile femeilor. La 8 octombrie 2004 i s-a decernat Premiul Nobel pentru

Pace, apreciindu-i-se „contribuția sa pentru dezvoltarea democrației și menținerea păcii”, considerând că „pacea nu poate exista fără un mediu înconjurător în bună stare funcțională”.

http://en.Wikipedia.org/wiki/Wangari_Maathai - 14 octombrie 2004

APLICAȚIE

- Formați grupe de câte 4-5 elevi și discutați despre rolul pe care îl are mediul înconjurător în menținerea vieții.
- Pe baza cunoștințelor din orele de biologie, precizați care au fost mutațiile în mediul înconjurător în ultimii ani.
- Alcătuiți o scurtă prezentare a mediului înconjurător al localității în care trăiți, așa cum era în urmă cu 50-40-30-20-10 ani și cum este acum. Argumentați diferențele.
- Folosind tehnica *Gândiți, lucrați în perechi, comunicați*, comentați textul: „pacea nu poate exista fără un mediu înconjurător în bună stare funcțională”.
- Alcătuiți planul unui proiect în care să identificați o acțiune prin care să convingeți oamenii să lupte pentru pace, să fie împotriva războiului, care contribuie și el la distrugerea mediului.
- Identificați organizații de protecția mediului din zona voastră și oferiți-vă voluntari pentru o acțiune pe care o inițiază. Începeți să colaborați cu ele.

ACTIVITĂȚI

1. Pornind de la cunoștințele acumulate în orele de istorie, dați o posibilă definiție a războiului, folosind metoda brainstorming.
2. Alcătuiți o listă de 4-6 cuvinte cheie pentru a descrie modul în care viața civililor se schimbă în timpul războaielor.
3. Numiți trei tipuri de acțiuni în care se implică un om, chiar civil, în timpul unui război.
4. Care credeți că a fost cel mai important motiv al implicării civililor în război? Folosiți cuvinte cheie din tabelul de prezentare a modului pentru a explica răspunsul vostru.
5. Realizați un eseu cu titlul *Civili în război*, utilizând cele mai reprezentative pasaje din sursele prezentate.
6. Cum puteți argumenta, după părerea voastră, războiul, din perspectiva copiilor nevinovați și neputincioși față de aceste conflicte majore?
7. Ce dovezi pro și contra puteți găsi în legătură cu problematica menționată în activitatea de la punctul 8 (paginile 13-14)?
8. Descrieți viața copilului din timpul războiului în câteva propoziții în care să folosiți și următoarele *cuvinte*: *îngrijorare, revoltă, speranță, curaj, fermitate, mutilații, orfani, evacuați*.
9. Realizați o dezbatere având la bază afirmația: „Nici o datorie din lume nu-mi poate impune săucid pe un camarad”.
10. *Gândiți, lucrați în perechi, comunicați*, pornind de la următoarea afirmație: „Războiul distruge tot ceea ce e mai frumos în lume: VIAȚA LIBERĂ A OMULUI”. În urma discuțiilor voastre, alcătuiți un poster, în grupe de câte doi.
11. Împărțiți clasa în trei grupe și alcătuiți o listă cu argumente contra războiului. O grupă se va ocupa de suferințele din viața cotidiană, alta de crimele executate în numele unei „dreptății” și ultima de efectele economice asupra oamenilor.
12. Realizați un interviu cu o persoană care a trăit în timpul celui de-al doilea război mondial.
13. Realizați o listă a motivelor care, în timpul conflictelor militare, i-a determinat pe oameni să-și părăsească proprietatea, localitatea, regiunea și să meargă în necunoscut.

14. Prin metoda jurnalului dublu, analizați una dintre sursele date. Prezentați apoi colegilor comentariile voastre. Timp de lucru: 15 minute.
15. Organizați planul unei dezbateri cu tema „De ce oamenii ajung să se ucidă, tortureze sau degradeze moral sau fizic?”
16. Alcătuiți o listă cu avantajele și dezavantajele implicării femeilor în economia de război încă din primul război mondial. Comparați lista voastră cu cea a colegii/colegului. Discutați, apoi, deosebirile care apar.
17. Imaginați-vă că sunteți implicați în război. Realizați o povestire despre ceea ce trăiți (soțul mobilizat pe front, copiii refugiați etc.). Comparați ceea ce ați scris cu creațiile colegilor. Ce concluzii puteți formula?
18. Contribuția deosebită a femeilor pe front sau în spatele frontului în timpul războaielor din secolul al XX-lea vă schimbă modul de gândire în legătură cu atribuțiile femeilor? De ce?
19. Formulați rolul și semnificația monumentelor ridicate în memoria celor căzuți în timpul războaielor.
20. Aveți în localitatea voastră un asemenea monument? Realizați o prezentare a acestuia. Dacă sunt menționate și nume ale celor ce au murit în războaie, aflați informații suplimentare despre acești eroi.
21. Ce manifestări sunt organizate pentru cinstirea eroilor? Participați la aceste evenimente? În ce mod?
22. Considerați că orice comemorare anuală trebuie să aibă un caracter militar? Argumentați-vă răspunsul.
23. Pe un monument funerar patriotic francez se află următoarea inscripție: „Blestemat fie războiul.” Care este părerea voastră față de această afirmație? Argumentați-vă răspunsul.

II. TERORISMUL — O AMENINȚARE LA ADRESA SECURITĂȚII MONDIALE

Astăzi, lumea se confruntă cu o mulțime de amenințări de natură economică, militară, socială, informațională etc. Un loc aparte îl ocupă terorismul internațional, care periclitează mediul de securitate la nivel mondial.

De aceea, toți cei interesați pentru menținerea păcii trebuie să coopereze prin adoptarea unor măsuri economice, politice, diplomatice, militare și ecologice care să asigure un mediu de securitate stabil, pașnic, propice desfășurării nestingherite a vieții libere a individului. Prin urmare, menținerea unei stări de normalitate, a păcii, a cooperării între indivizi, state, organisme internaționale etc. este o necesitate a lumii actuale, atât de interdependentă din punct de vedere economic, politic, informațional, cultural, militar etc.

Oamenii doresc să-și desfășoare acțiunile într-un climat de solidaritate umană, în care drepturile omului și valorile democrației să fie apărate. De aceea, ori de câte ori se recurge la terorism pentru a „rezolva” unele crize din relațiile internaționale se creează disfuncții la nivel mondial. Acest lucru face ca acțiunile teroriste să producă efecte mult mai profunde decât cele vizibile imediat.

După 11 septembrie 2001, când au avut loc atacurile de la New York, comunitatea internațională a realizat cât de vulnerabilă este în fața amenințării teroriste. Un rol decisiv în descurajarea actelor teroriste îl au și-l vor avea mecanismele de realizare a securității naționale, regionale și mondiale. Succesul unor astfel de acțiuni este posibil dacă prin eforturi colective se va putea răspunde imediat la terorismul internațional.

Cooperarea asigură succesul în combaterea cauzelor care generează terorismul, a surselor acestuia, a mecanismelor care permit organizarea unor astfel de acțiuni.

1. DEMOCRAȚIA ȘI TENTAȚIA AUTORITARISMULUI

1.1. NOILE TEHNOLOGII ȘI TERORISMUL

„Ultimele tehnologii în comunicații permit astfel teroriștilor să opereze din aproape orice țară din lume, dacă au acces la infrastructura IT și aceasta afectează modul în care grupurile se sprijină pe diferite forme de sponsorizare. Dată fiind importanța cunoașterii în conducerea războiului în rețea, nu este surprinzător că teroriștii organizați în rețea au început deja să-și ridice nivelul de cunoștințe și abilitățile în tehnologia informației. Astfel, posibilitățile oferite de rețea sunt exploatate mai eficient, pentru îmbunătățirea imaginii și percepției publice, dezvoltării metodelor propagandistice de influențare a opiniei publice, recrutării de noi membri și obținerii de noi fonduri financiare.

Disponând de o expunere mediatică largită, în afara canalelor de media tradiționale, ca televiziunea sau presa scrisă, Internetul devine o componentă

importantă a strategiei teroriste, grupurile teroriste găsind calea alternativă ideală de a ajunge la public, adeseori cu un control mult mai direct asupra mesajului ce are ca scop final subminarea voinței oponentilor. Înainte de Internet, un atentat cu bombe putea fi însoțit de un apel telefonic sau fax, către presă, prin care teroriștii își revendicau responsabilitatea. Acum, atacul cu bombe poate fi urmat de un anunț pe propriul site web. Faptul că teroriștii au control asupra conținutului mesajului lor oferă mai multe oportunități pentru crearea unei imagini cât mai favorabile prin dezinformarea opiniei publice sau prezentarea punctelor de vedere alternative la mesajele oficiale. O prezență pe Internet se poate dovedi avantajoasă pentru mobilizarea unor indivizi care nu sunt afiliați la un grup terorist anume, dar care împărtășesc planurile și ideile acestora.”

George Răduică, *Spațiul virtual în confruntarea politico-militară*, în *Impact strategic*, nr.1-2, 2003, pp. 142-143.

APLICAȚIE

- Pe baza sursei 1.1, identificați două posibilități oferite de societatea informațională, care pot fi utilizate de teroriști. Argumentați fiecare posibilitate cu câte un exemplu concret.
- Folosind sursa 1.2, precum și cunoștințele voastre, alcătuiți un eseu cu titlul *Impactul terorismului asupra democrației*.

PENTRU PROFESOR

Pentru aceste discuții consultați și modulul „Democrația și drepturile omului”.

1.2. TERORISMUL ȘI DREPTURILE DEMOCRATICE

„Cea mai mare amenințare pe care o reprezintă, astăzi, terorismul este că apărarea democrațiilor începe să presupună restrângerea drepturilor democratice ale cetățenilor. În numele luptei împotriva terorismului, Poliția și serviciile secrete încep să

primească prerogative excesive. Suspecții pot fi reținuți până la 15 zile în arest fără a li se aduce o acuzație; agenții pot face percheziții la fața locului fără mandate; dreptul la libera circulație a persoanelor începe să fie îngrădit, prizonierii bănuși de terorism sunt tratați,

deja, inuman. După derapajele interne, democrația trebuie să facă, acum, față și unei teribile provocări externe: terorismul. Cum se descurcă democrația? Un model de democrație care vrea din ce în ce mai mult să supună și din ce în ce mai puțin să pună.”

Daniel Uncu, *Democrația și tentația autoritarismului*, în *Ziua*, vineri, 5 august 2005, serie nouă, XII, 3393, p.1.

2. VIAȚA SUB TEROARE

2.1. ATENTATORII

„Grupuri mici, de până la trei-șapte oameni, strâns legați între ei prin ideologie și sângele pe care urmează să îl verse în numele cauzei. Linii de comunicație electronice, conturi de poștă electronică folosite o singură dată, direcția generală de acțiune dată de un mesaj religios, publicat de o pagină electronică obscură, răspândit apoi pe întreaga planetă prin mijlocirea marilor agenții de presă. Grupurile subterane acționează de capul

lor, nu au nevoie de ordine de la un centru, sunt autonome, își planifică și duc la îndeplinire acțiunile în funcție de directivele primite prin mesajele religioase. Atentatorii din primul atac londonez erau crescuți și educați în Marea Britanie. Practic ar fi imposibil ca statul să știe ce gândește fiecare cetățean, iar un stat în care această posibilitate ar deveni realitate nu face parte din proiectele europene.”

George Damian, *Viața sub teroare*, în *Ziua*, serie nouă, anul XII, 23.07.2005, nr. 3382, p.1.

APLICAȚIE

- Pornind de la sursa 2.1, prezentați două exemple de acțiuni prin care terorismul afectează viața cotidiană.
- Imaginați-vă că stați de vorbă cu un om ce abia a trecut prin experiența unui atentat terorist. Care ar fi prima întrebare pe care i-ați adresa-o?

3. PROCESUL DEZUMANIZĂRII UNOR OAMENI ȘI TRANSFORMAREA LOR ÎN TERORIȘTI SINUCIGAȘI

3.1. GRUPĂRI TERORISTE

„Astfel, prin controlul sistemului educațional și prin folosirea propagandei, liderii de state sau organizații pot transforma membrii și acestor structuri sociale în adevărate mașini de distrugere. Un exemplu istoric al transformării oamenilor prin intermediul educației în mașini de produs violența este cel al piloților kamikaze și ai oamenilor-torpilă folosiți atât de germani, cât și de japonezi în cel de-al Doilea Război Mondial. Membrii

cultelor religioase extremiste, dar și ai organizațiilor teroriste, sunt cunoscuți astăzi prin acest gen de comportament. După sursele de inspirație și legitimare, grupările teroriste pot fi:

- pur anarhiste – promovează violența de dragul violenței, ca experiență estetică;
- inspirate religios – secte, grupări fundamentaliste, absolutiste, milenariste sau mesianice (Al Quaida sau alte mișcări islamiste);

APLICAȚIE

- Citiți cu atenție sursa 3.1 și precizați trei factori care contribuie la dezumanizarea celor care execută crime împotriva semenilor.
- Descrieți în cinci rânduri strategia de formare a teroriștilor sinucigași.
- Stabiliți principalele criterii de clasificare ale terorismului. Argumentați fiecare criteriu printr-un exemplu concret.

- de inspirație etnică – separatiștii kurzi și ETA;
- de inspirație politică – comuniști, naziști.

Aceste ideologii au câteva caracteristici comune: abdicarea de la responsabilitatea morală, pentru o sursă exterioară

propriei persoane, menținerea unor atitudini și comportamente care valorizează grupul propriu în defavoarea altora și respingerea unor experiențe sau puncte de vedere care pot influența propriile puncte de vedere.“

Valentin Poponete, *Terorismul – aspecte psihologice*, în *Revista Spirit Militar Modern*, an XV, 3 (98) 2005, pp. 28-29.

4. MENTALITĂȚI ȘI EDUCAȚIE ÎN CADRUL FUNDAMENTALISMULUI ISLAMIC

4.1. MANUALUL TERORIȘTILOR

„**Mesaj.** Confruntarea cu regimurile necredincioșilor, pe care noi o simțim firească, nu are nimic în comun cu dezbaterile socratice, cu ideile platonice și cu diplomația aristoteliană. Aceasta știe numai de gloanțe, de realizarea idealurilor sale prin atentate, bombardamente și distrugere, prin diplomația tunurilor și mitralierelor. În trecut, ca și în viitor, niciodată un regim islamic n-a fost și nici nu va fi fondat prin negocieri pașnice și cooperare cu instituții politice. Regimurile islamice sunt create prin cuțit și arme, prin cuvânt, dar și prin gloanțe, prin limbă, dar și cu dinții.

Introducere. Acești tineri au înțeles că Islamul nu constă numai în îndeplinirea unor ritualuri, dar reprezintă un sistem complet de valori care include religia și guvernarea,

mândria și *djihad-ul*, etica și relațiile sociale, cartea sfântă și armele. Situația tragică pe care o cunoaște națiunea noastră astăzi este rezultatul îndepărtării, peste tot și în toate timpurile, de la căile și învățătura lui Allah. Această situație este rezultatul dragostei copiilor Săi pentru cele lumești, aversiunea lor față de moarte și renunțarea lor la *djihad*. (Citat dintr-un episod de viață a Profetului) Acești tineri sunt pregătiți pentru *djihad-ul* poruncit prin Coran de către Allah cel măreț: „Împotriva dușmanului, pregătiți-vă să luptați cu toate forțele voastre, inclusiv prin război, până când veți semăna teroarea în inimile dușmanilor lui Allah, a dușmanilor voștri și altor dușmani, pe care voi poate nu-i cunoașteți, dar pe care Allah îi știe”.

Manualul teroriștilor, o lucrare de 180 pagini, a fost găsit în luna mai 2000 la Manchester, Marea Britanie, în apartamentul închiriat de un membru al organizației Al-Quida, care este căutat și astăzi. Cartea, tradusă în limba engleză, a figurat printre probele convingătoare la procesul teroriștilor, acuzați de atentatele efectuate asupra ambasadelor SUA din Kenya și Tanzania, din 1998.

Ștefan Aust și Cardt Schnibben (coord.), *11 septembrie 2001, Ziua în care lumea s-a cutremurat*, București, Edit. Runa, 2004, p. 247.

4.2. GHID PENTRU TERORIȘTII KAMIKAZE

„În seara premergătoare acțiunii, trebuie să respecti următoarele reguli:

1. Spune-ți în rugăciunile tale că vei muri pentru Dumnezeu. Rade-ți părul de pe corp, spală-te și parfumează-te.
2. Reia cu atenție planul acțiunii, pe care trebuie să-l cunoști la perfecție. Pregătește-te și pentru situația în care inamicul opune rezistență.
3. Recită verseturile de iertare și de răsplată, ale lui Dumnezeu, destinate martirilor, căci ei vor merge în paradis.
4. Amintește-ți în această noapte, noaptea premergătoare acțiunii, că trebuie să fii atent și supus, căci vei fi confruntat cu o situație grea și singura ieșire posibilă este de a asculta și a te supune în

totalitate. Repetă-ți că este de datoria ta să îndeplinești această acțiune, înțelegând adevăratul ei spirit, și fii convins că trebuie s-o îndeplinești. Dumnezeu spune că tu trebuie să asculți de poruncile Sale și de ale Profetului Său, să nu te opui lor, ca să nu eșuezi. Să fii răbdător, căci Dumnezeu este de partea celor răbdători.

7. Purifică-ți sufletul de toate sentimentele urâte pe care le aveai, și uită de viața ta pământească, căci tot ceea ce ai făcut pe acest pământ va aparține în curând trecutului. Este timpul acum să faci ceea ce trebuie făcut. Noi ne-am consumat viața și acum a venit ocazia și ceasul de a ne dărui întru totul lui Dumnezeu și de a-l asculta.

9. Amintește-ți de ceea ce trebuie să faci și imaginează-te în situația de a fi arestat. Dacă acest lucru se va întâmpla, asta nu va fi greșeala ta, ci doar voința lui Dumnezeu. Atunci El îți va purifica sufletul și-ți va ierta toate păcatele. Aceasta nu va fi decât temporară voința Lui. Bucură-te deci, căci tu vei fi cel răsplătit de Cel Atotputernic. Dumnezeu a promis tuturor celor care au luptat pentru El, că-i va înălța la cer.
12. Gândește-te la bagajele tale, la hainele tale, la cuțit și la tot ceea ce ai nevoie, la documentele tale de identitate, la pașaportul tău și la toate documentele pe care trebuie să le iei cu tine.
13. Verifică-ți arma înainte de a pleca, căci vei avea nevoie de ea ca să-ți îndeplinești misiunea.”

Ștefan Aust și Cardt Schnibben (coord.), *11 septembrie 2001, Ziua în care lumea s-a cutremurat*, București, Edit. Runa, 2004, pp. 261-266.

APLICAȚIE

- Analizați sursele 4.1 și 4.2 și apoi scrieți un eseu de 15 rânduri, care să reflecte, pe baza informațiilor din surse, opinia voastră cu privire la mentalitatea teroriștilor.
- Formulați trei soluții care ar putea duce la instaurarea unui climat de respect reciproc între oameni în societatea contemporană.

4.3. MANIFESTAREA TERORISMULUI ÎN DIFERITE STATE

Marea Britanie. Armata Republicană Irlandeză (IRA), exponentă a luptei pentru eliberarea Ulsterului, are o veche tradiție a rezistenței. În acest război surd, 1960 a fost marcat de o confruntare populară în Belfast, unde protestanții au luat cu asalt cartierele catolice. Când, în 1971, IRA a ucis un soldat britanic, Londra a trecut la

măsurile speciale și la o veritabilă ocupare militară a provinciei. Atentatele au continuat, cele mai sângeroase fiind în 1972. Abia anii 1997-1998 au adus o destindere în Ulster, unde autoritățile de la Londra și Dublin au cooperat în vederea cauterizării acestei plăgi ce datează de aproape 1 000 de ani. Acum, în preajma anului 2000, în Ulster s-a instalat –

prin voința politică a Londrei, Dublinului și Belfastului – un guvern provincial autonom.

Spania. Organizația separatistă bască ETA („Patria bască și libertatea”) și-a edificat puterea pe sentimentul naționalist basc, care are îndepărtate origini și tradiții medievale. Spiritul autonomist basc a fost combătut de autoritarul guvern al lui Franco, astfel că prima

acțiune sângeroasă a ETA s-a produs în 1968, când a fost asasinat Manzanos, un comandant de poliție.

În primii doi ani de guvernare post-franchistă, autoritățile au încercat un dialog cu ETA. O amnistie generală acordată în 1977 de guvernul socialist n-a folosit la nimic. În discursul lor monocord, teroriștii continuau să vorbească de independență, socialism și ilegalitate guvernului de la Madrid. O hecatombă de

cadavre (19 în 1979 și 30 în 1980) a servit ca pretext pentru tentativa de lovitură de stat din 25 februarie 1981.

Franța. A treia mișcare teroristo-naționalistă este în Corsica, insula unde s-a născut Napoleon. Paradoxul acestei realități franceze este că fenomenul terorist corsican este de lungă durată, deși marginal. Corsica este o insulă departe de o patrie care nu-i este mamă, iar corsicanii au o limbă și o cultură locală originale.

APLICAȚIE

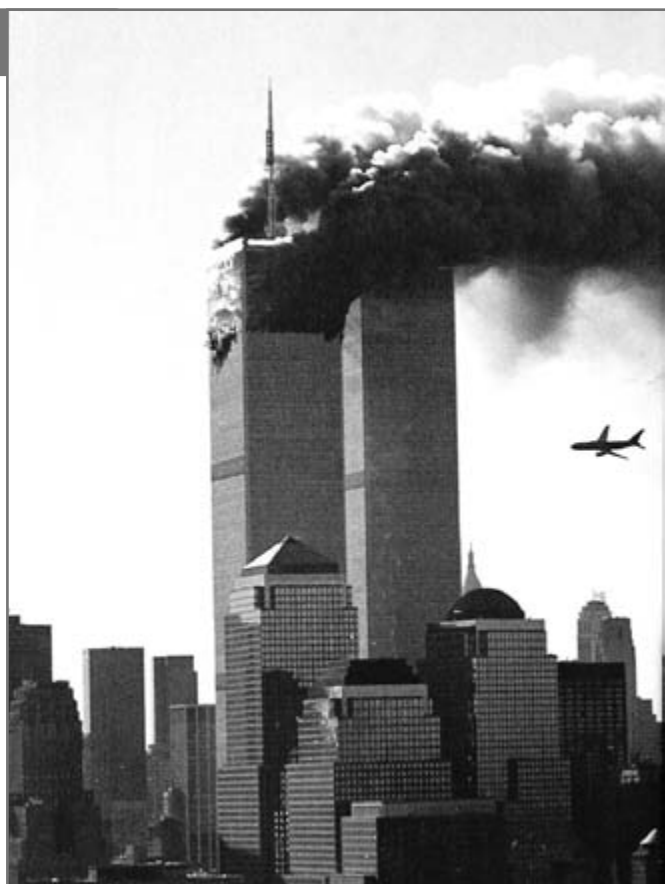
- Elaborați un portofoliu despre cele trei exemple de mișcări teroriste naționale.
- Pe baza surselor date, alcătuiți o listă cu argumentele formulate de teroriști pentru acțiunile lor. Discutați apoi această listă.

Victor Ionescu, *Veacul terorismului* în:

<http://www.itcnet.ro/history/arhive/mi2000/curent1/mi45.htm>

5. 11 SEPTEMBRIE 2001 — ZIUA CARE A SCHIMBAT RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

5.1. ATACUL DIN 11 SEPTEMBRIE ASUPRA WORLD TRADE CENTER (S.U.A.)

National Geographic, XI, 2004, pp. 60-61.

5.2. TOTALITARISMUL RELIGIOS

„După 11 septembrie 2001 a devenit evidentă lupta între ideologiile democrației și cele ale totalitarismului religios, terorismul, în esența lui, fiind văzut doar ca un simplu mijloc de luptă și nu ca o ideologie în sine. Conexiunile care ar putea fi stabilite în perspectiva conturării unor posibile legături de cauzalitate în determinarea genezei terorismului pornesc de la faptul că încheierea celui de-al doilea război mondial a însemnat înfrângerea unei ideologii de stat, totalitariste – nazismul – de către un mozaic ideologic, format atât din state

democrate, cât și dintr-un colos totalitar comunist. Încheierea războiului rece, care a încheiat o nouă etapă în evoluția ideologiilor, a scos practic din luptă ideologia totalitară comunistă, nu însă și alte construcții ideologice totalitare. Ceea ce este considerat de către mulți comentatori de presă ca fiind începutul celui de-al treilea război mondial (11 septembrie), a fost identificat, sub diferite formule politice sau de presă, ca având tot o cauzalitate ideologică: resurrecția unui totalitarism religios.”

Gabriel Radu, *11 septembrie – între ideologic și sfârșitul socialului*, în revista *Sfera Politicii*, nr. 100/2002, p. 65.

APLICAȚIE

- Organizați o dezbatere privind semnificația zilei de 11 septembrie 2001 pentru: SUA, istoria universală și România.
- Identificați două legături de cauzalitate între geneza terorismului și sfârșitul celui de-al doilea război mondial.
- Redactați o scrisoare către familia unui cetățean care a pierdut un apropiat în atacurile de World Trade Center și exprimați-vă propriile opinii în legătură cu acest eveniment.
- Alcătuiți un portofoliu cu tema: *11 septembrie 2001, ziua care a schimbat lumea.*

6. CUM SE COMBATE TERORISMUL?

6.1. PRINCIPIILE GENERALE ALE STRATEGIEI ANTITERORISTE

„– Nu trebuie să ne predăm teroriștilor, ci să fim hotărâți să constrângem terorismul în cadrul statului de drept și al procesului democratic.

– Nu trebuie să negociem și să facem concesii, chiar în fața celor mai serioase intimidări și șantaje.

– Să luăm măsuri aspre de a sancționa statele care le oferă teroriștilor adăpost, explozivi, fonduri, precum și sprijin moral și diplomatic.

– Să fim hotărâți ca niciodată, să nu permitem unei intimidări teroriste să blocheze sau să stopeze eforturile diplomatice internaționale de a rezolva conflicte majore în zone cu probleme. În multe asemenea cazuri, terorismul a devenit o amenințare serioasă a păcii și stabilității, iar suprimarea sa este, prin urmare, în interesul comunității internaționale.”

Ion Pleșu, *Implicațiile strategice ale terorismului*, în *Spirit Militar Modern*, serie nouă, nr.1-2/2005, p.26.

6.2. COOPERAREA ÎMPOTRIVA TERORISMULUI

Cooperarea rămâne singurul instrument care face posibilă depășirea rapidă a unor momente delicate cum ar fi cele referitoare la folosirea forței în acțiunile antiteroriste și care întotdeauna va naște dezbateri politice. O rapidă analiză a acțiunilor teroriste de anvergură va releva că rareori s-a recurs de două ori la același plan de acțiune. Putem presupune că, în viitor, terorismul, caracterizat îndeosebi prin neanticipare, nu va mai oferi argumente tot atât de convingătoare pentru a justifica recurgerea la forță, cum a fost cazul la 11 septembrie. Într-o asemenea situație, doar prin eforturi colective direcționate se va putea răspunde imediat, fără riscul de a amâna la nesfârșit

aflarea răspunsurilor la întrebări de genul: în ce condiții un stat poate reacționa cu forța armată la terorism? Tot în acest mod se vor putea oferi răspunsuri la întrebările legate de participarea armatelor la operațiile antiteroriste. De regulă, competențele legate de acest domeniu sunt atribuite în toate statele democratice poliției și serviciilor speciale. Au intrat deja în discursul obișnuit afirmațiile că armatele vor fi implicate numai atunci când instituțiile amintite sunt depășite. Numai că toate problemele legate de participarea armatelor la operațiile antiteroriste trebuie bine normate în legile naționale și reglementările internaționale.

http://cssas.unap.ro/publicații/cărți/seminarii_2003/si_1.htm

APLICAȚIE

- Analizați sursele 6.1 și 6.2 și, împărțiți în trei grupe, identificați:
grupa 1 – trei principii generale ale strategiei antiteroriste;
grupa 2 – două direcții în politica UE de combaterea terorismului;
grupa 3 – două exemple privind rolul cooperării în combaterea terorismului.

7.

„TERORISMUL, RĂZBOIUL PIERDUT”?

7.1. VIOLENȚA ȘI TEAMA

„După aproape patru ani de «război împotriva terorismului», lumea nu este «un loc mai sigur». Dimpotrivă. Amenințările au crescut exponențial. Violenta s-a răspândit pe toate meridianele. În loc de mai multă securitate, avem mai multă teamă. Iar această frică riscă să

schimonosească chipul lumii democratice. Frica este cel mai mare dușman al democrației. Transformă mulțimea în turmă ușor manipulabilă. Întunecă mințile, îndeamnă la intoleranță și la superficialitate. Și naște, mereu, violență.”

Miruna Munteanu, *Terorismul, războiul pierdut*, în *Ziua*, serie nouă, XII, 3384, din 26 iulie 2005, p.1.

APLICAȚIE

Analizați sursa 7.1 și identificați două căi posibile pentru combaterea terorismului. Argumentați ce rol joacă frica și manipularea în acțiunile teroriste.

ACTIVITĂȚI

1. Definiți, pornind de la tehnica brainstorming, terorismul.
2. Organizați o dezbateră cu tema *11 septembrie 2001- ziua în care lumea s-a cutremurat*. Folosiți, cu acest prilej, portofoliul pe care l-ați alcătuit.
3. Alcătuiți o listă cu acțiunile organizațiilor teroriste – așa cum sunt ele înfățișate în sursele prezentate.
4. Împărțiți-vă în 4-5 grupe. Realizați o analiză pe grupe a fenomenului terorist, urmărind care sunt pe continente organizațiile teroriste în lumea contemporană.

PENTRU PROFESOR

Se recomandă să se constituie un dosar al clasei în care să fie strânse toate materialele care descriu acțiuni teroriste din secolul al XXI- lea.

PAȘI CĂTRE INTEGRARE (PERSPECTIVA ROMÂNEASCĂ — NATO-UNIUNEA EUROPEANĂ)

În noul context internațional apărut după modificarea ordinii mondiale bipolare de la sfârșitul deceniului al nouălea al secolului al XX-lea, opțiunea fundamentală de securitate a României a rezultat a fi aderarea la NATO și integrarea în Uniunea Europeană. Valorile occidentale – democrația, drepturile omului, economia de piață – au fost acceptate de întreaga Europă Centrală și de Sud-Est. Procesul de extindere a NATO și a UE atestă această nouă deschidere a comunității internaționale spre cooperarea pentru rezolvarea problemelor uneia sau alteia dintre regiunile Europei.

Pentru România, aderarea la NATO și UE a devenit strategie națională, principalul obiectiv al politicii externe.

În 1994, România a semnat prima aderarea la Parteneriatul pentru Pace al NATO, iar în 1995 a devenit membru asociat al UE. Din aceste momente s-a văzut clar că cele două procese de aderare sunt complementare.

România, ca stat democratic, stabil politic, puternic angajat în promovarea intereselor comunității euro-atlantice și europene, poate să aibă un rol important în zonă, în flancul sudic al continentului, în sporirea securității și stabilității în zonă.

Toate eforturile României pentru integrare în NATO și UE demonstrează conexiunea justă cu realitatea și arată că demersurile României de până acum sunt viabile, au credibilitate și sunt utile revenirii noastre *de jure* în sistemul statelor europene democratice.

Acest nou cadru de securitate reprezintă pentru profesorii de istorie un îndemn pentru a organiza unele teme în acord cu materialele prezentate în modul, pentru a sensibiliza tinerii spre această problemă.

1. ROMÂNIA ȘI INTEGRAREA EURO-ATLANTICĂ

„România și-a propus dubla integrare în structurile europene și euroatlantice, iar acest lucru corespunde în teoria relațiilor internaționale calculului rațional al dobândirii de prestigiu, bunăstare și garanții de securitate prin integrarea la Vest. Dincolo de analiza la nivelul deciziei raționale, putem afirma că există și un nivel ideational și cognitiv de interpretare – existența normelor, credințelor și valorilor occidentale pe care *leadership-ul* românesc le-a acceptat la început, posibil prin mimetism, spre a obține avantajele asociate unui comportament exemplar, de elev silitor. Treptat, s-a produs și o interiorizare (socializare) a normelor sub presiunea opiniei

publice interne și, mai ales, internaționale. Finalmente, clasa politică autohtonă a ajuns să se legitimeze prin aceste valori euroatlantice, să le promoveze activ chiar în afara spațiului național, dovada fiind dorința României de a impune o imagine pozitivă de «ancoră de securitate», de «exportator» de securitate, îndeosebi prin sprijinul în stabilizarea și democratizarea Balcanilor de Vest. Crezând în această imagine, România acționează în consecință și este considerată în Occident ca factor de stabilizare regională și model de comportament pozitiv, atât în aspectele interne (problema minorităților etnice, statul de drept), cât și în cele internaționale.”

Șerban Filip-Cioculescu, *NATO ca factor de transformare a „anarhiei” sistemice de la subsistemul de securitate balcanic la orientul mijlociu extins*, în *Revista de Istorie Militară*, XIII, nr. 2 (78), p.22.

2. ROMÂNIA ȘI INTEGRAREA EUROPEANĂ

„România a fost una din primele țări din Europa Centrală și de Est care a inițiat demersuri pe lângă CEE și Comisia CE pentru dezvoltarea de relații comerciale încă din anii '70. La 1 februarie 1993 a fost semnat Acordul European de Asocierie între Uniunea Europeană și Statele Membre, pe de o parte, și România, pe de altă parte, acord care a intrat în vigoare în februarie 1995. În data de 22 iunie 1995 a fost înaintată cererea oficială de aderare a României la Uniunea Europeană. România trebuie să îndeplinească cele trei criterii de aderare stabilite de Consiliul European în 1993, la Copenhaga (de unde și numele de «Criteriile de la Copenhaga»). Acestea sunt:

1. criteriul politic – instituții stabile care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului și respectul pentru minorități;
2. criteriul economic – o economie de piață funcțională;
3. asumarea obligațiilor de stat membru prin preluarea aquis-ului comunitar, adoptând legislația comunitară și existența capacității administrative pentru aplicarea și urmărirea respectării acestei legislații. Dintre acestea, criteriul politic trebuie îndeplinit înainte de începerea negocierilor de aderare. Negocierile cu România au fost deschise în februarie 2000.

APLICAȚIE

- Din sursa dată, identificați care sunt principalele obiective ale politicii noastre externe după 1990.
- Studiați, în perechi, acest text și arătați principalele idei ale autorului și/din perspectiva titlului materialului.
- Alcătuiți două grupe și analizați pro și contra afirmația: „România este o ancoră și un exportator de securitate în zonă”.

APLICAȚIE

- Realizați un eseu cu titlul *Drumul României spre Uniunea Europeană: trecut, prezent și viitor*.
- Plecând de la sursa dată, formulați în ce constă procesul aderării țării noastre la structurile comunitare.

Noua strategie de continuare a procesului de extindere reconfirmă prioritatea criteriului politic în începerea negocierilor de aderare și recunoașterea implicită a faptului că satisfacerea deplină a criteriilor economice, legislative și administrative va necesita, în cazul tuturor țărilor candidate, eforturi susținute pe parcursul unei perioade mai îndelungate de timp. Două instituții ale UE sunt implicate în procesul de negociere: Consiliul Uniunii Europene, alcătuit din miniștrii de resort din fiecare stat membru, și Comisia Europeană (respectiv DG Extindere). Din partea României, de negocieri se ocupă Delegația

națională pentru negocierea aderării României la Uniunea Europeană, condusă de un negociator șef, ministru delegat în cadrul Ministerului Integrării Europene. Există și delegații sectoriale interministeriale, instituite pentru fiecare capitol de negociere, formate din reprezentanți ai ministerelor și celorlalte instituții ale administrației centrale cu responsabilități în transpunerea și implementarea acquis-ului comunitar din domeniul respectiv. Există 31 de capitole de negociere. În prezent, România a închis toate capitolele de negociere, la sfârșitul anului 2004.”

www.infoeuropa.ro – 26 martie 2005.

PENTRU PROFESOR

- Recomandăm un „joc de rol”; împărțiți clasa în patru grupe, cu următoarele roluri: politicieni, agenți economici, pensionari și tineri.
- Sarcina pentru elevi: Formulați, la nivelul fiecărei echipe, consecințele integrării României în U.E. Câte un reprezentant va prezenta concluziile grupului întregii clase.

3. OPINIA PUBLICĂ DIN ROMÂNIA ȘI NATO

„NATO în România: dacă am intra în NATO, s-ar putea să ni se ceară să facem unele lucruri. Vă rog să-mi spuneți dacă ați fi sau nu de acord cu următoarele lucruri:

1. Efectuarea de aplicații militare ale forțelor NATO pe teritoriul României.
2. Zboruri regulate ale avioanelor NATO deasupra teritoriului României.
3. Staționarea unor trupe NATO pe teritoriul României.
4. Construirea de baze militare NATO pe teritoriul României.
5. Trimiterea de trupe românești în misiuni militare ale NATO.

Imaginea NATO: Dacă țara noastră ar deveni membru NATO și o altă țară ar ataca România, credeți că NATO ar veni în ajutorul nostru?

În general, imaginea dumneavoastră despre NATO este foarte bună, bună, proastă sau foarte proastă?

Serviciul militar obligatoriu: Dumneavoastră credeți că în România serviciul militar trebuie să fie obligatoriu pentru toți bărbații tineri? Participarea în Irak: Credeți că România ar trebui să participe, alături de SUA, într-un eventual război împotriva Irakului?

Am efectuat analize de regresie și corelație între răspunsurile la întrebările cuprinse în aceste dimensiuni și întrebarea referitoare la încrederea în armată. Atât românii care se tem de o posibilă agresiune militară sau de atacuri teroriste la adresa României, cât și cei care nu se tem, manifestă un nivel relativ egal al încrederii în armată.

APLICAȚIE

- Identificați, în sursa dată, care este atitudinea românilor față de armată.
- Ce alte întrebări ați formula pentru un sondaj de opinie referitor la relațiile României cu NATO?

Românii care nu sunt de acord cu efectuarea de aplicații militare ale forțelor NATO pe teritoriul României, cu zboruri regulate ale avioanelor NATO deasupra teritoriului României, cu staționarea unor trupe NATO pe teritoriul României, cu trimiterea de trupe românești în misiuni militare NATO tind să aibă o mai mică încredere în armată. Această dimensiune ar putea explica doar 1% din variația încrederii în armată.

De asemenea, românii care nu cred că România ar trebui să participe, alături de SUA,

într-un eventual război împotriva Irakului tind să aibă mai puțină încredere în armată.

Același Barometru de opinie arată că cei care nu cred că în România serviciul militar trebuie să fie obligatoriu pentru toți bărbații tineri sunt mai puțin înclinați să aibă încredere în armată.

În același timp, românii care sunt mândri de cetățenia lor au mai multă încredere în armată (+0,188), ceea ce se poate afirma și despre cei care și-ar da viața pentru țară într-un eventual război.”

Valentin Poponete, *Încrederea publică în armată*, în *Spirit Militar Modern*/anul XV, nr. 3-4/(87-88) 2004, p. 36.

4. EXTINDEREA NATO

„Procesul de extindere a NATO nu a fost asumat ca o dovadă de caritate a Vestului către europenii săraci din centrul continentului, sau ca o încercare de a repara greșelile făcute la sfârșitul celui de-al doilea război mondial. Nici o strategie durabilă nu se poate construi pe argumente emoționale sau pe șantaj psihologic. În esență, procesul de lărgire a NATO este o încercare foarte complexă de reformare a strategiilor de

securitate a Europei, astfel încât ele să-și dovedească relevanța pentru continentul zilelor noastre. Alegerea pe care o avem de făcut nu este între a accepta sau respinge cererile țărilor candidate ci, mai degrabă, între a avea o Organizație a Atlanticului de Nord care să se conformeze problemelor curente de securitate ale Europei sau o Alianță care să rămână înghețată în zilele războiului rece.”

Regele Mihai I – *Discurs la Institutul Regal de studii de Apărare*, în *România – NATO*, vol. 1, *Preaderarea*, București, Editura UMC, p. 127.

5. PĂRERI DESPRE INTEGRAREA ÎN NATO

„Student: Din punctul de vedere al unui student, cred că integrarea în NATO este un factor pozitiv pentru tinerii români. De ce? Pentru că integrarea în structurile euro-atlantice va deschide o serie nouă de opți-

uni și de noi metode de atingere a obiectivelor pentru tinerii din România. Pentru că ei vor lucra în colaborare cu mulți tineri din diverse domenii din țările integrate deja în structurile euro-atlantice.”

România – NATO, vol. 1, *Preaderarea*, București, Editura UMC, p. 812.

PENTRU PROFESOR

- Organizați grupe de câte cinci elevi și răspundeți la întrebările din chestionarul dat. Analizați-le în grupa respectivă. Decideți care este opinia ce vă reprezintă grupa. Raportați-o clasei.
- Analizați, în perechi, consecințele pozitive și negative ale participării trupelor românești în misiuni în afara granițelor țării alături de trupele NATO.
- Argumentați-vă răspunsul.
- Realizați o dezbatere în clasă cu privire la realizarea pe teritoriul țării noastre a bazelor NATO. Formați două grupe și scrieți ideile fiecăruia pe tablă. După ce ați citit argumentele, v-ați schimbat părerea inițială? Dacă da, explicați din ce motive.

APLICAȚIE

- În conformitate cu tehnica „linia valorilor” – se constituie dispunerea „pro”, indeciși și „contra” pentru a se analiza întrebarea: Este extinderea NATO o caritate a Vestului către Esticii săraci?
- Analizați formularea: „procesul de lărgire a NATO este o încercare foarte complexă de reformare a strategiilor de securitate a Europei”. Plecând de la această idee, realizați un eseu despre cum vedeți, fiecare, rolul NATO în lumea contemporană.

APLICAȚIE

- Considerați că studentul interviuat are dreptate? Argumentați-vă răspunsul.
- Folosind metoda brainstorming, răspundeți la întrebarea: Ce este integrarea?

6. ACTUL DE CONSTITUIRE A ORGANIZAȚIEI TRATATULUI ATLANTICULUI DE NORD (NATO) — 4 APRILIE 1949

„• Articolul 1

Părțile se angajează, conform prevederilor din Carta Națiunilor Unite, să rezolve prin mijloace pașnice orice dispută internațională în care ar putea fi implicate, astfel încât să nu aducă atingere păcii, securității și dreptului internațional și să se abțină să recurgă în relațiile internaționale la amenințarea cu forța sau la folosirea forței, în vreun mod incompatibil cu obiectivele Națiunilor Unite.

• Articolul 5

Părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau mai multora dintre ele, în Europa sau în America de Nord, va fi considerat un atac împotriva tuturor și, în consecință, sunt de acord că, dacă are loc un asemenea atac armat, fiecare dintre ele, în exercitarea dreptului la auto-apărare individuală sau colectivă recunoscut prin Articolul 51 din Carta Națiunilor Unite, va sprijini Partea sau Părțile atacate, prin efectuarea imediată, individual sau de comun acord cu celelalte Părți,

a oricărei acțiuni pe care o consideră necesară, inclusiv folosirea forței armate, pentru restabilirea și menținerea securității zonei nord-antlantice. Orice astfel de atac armat și toate măsurile adoptate ca rezultat al acestuia vor trebui raportate imediat Consiliului de Securitate. Aceste măsuri vor înceta după ce Consiliul de Securitate va adopta măsurile necesare pentru restabilirea și menținerea păcii și securității internaționale.

• Articolul 10

Prin acord unanim, părțile pot să invite să adere la acest Tratat orice alt stat european aflat în poziția de a urma principiile acestui Tratat și de a contribui la securitatea zonei nord-antlantice, să adere la acest Tratat. Orice stat astfel invitat poate deveni parte la Tratat, în urma depunerii la guvernul Statelor Unite ale Americii a documentelor de aderare. Guvernul Statelor Unite ale Americii va notifica fiecare Parte în legătură cu depunerea fiecărui astfel de document de aderare.”

România – NATO, vol. 1, Preaderarea, București, Editura UMC, pp. 443-445.

7. EXTINDEREA UNIUNII EUROPENE

„A venit timpul să elaborăm o nouă viziune în legătură cu ceea ce poate să facă Europa cu noii săi membri și modul în care trebuie să procedez.

Strategia pe care o am în vedere pentru gestionarea schimbării poate fi rezumată în cinci teme:

1. Acționând împreună în

Europa: este necesar să perfecționăm procesul de luare a deciziilor și trebuie să dăm

dovadă de hotărârea și voința politică necesare pentru a elabora politici cu adevărat europene într-o Uniune Europeană extinsă.

2. Relansarea economiei

europene: avem nevoie de mai multă inovație și reformă, pentru a asigura dezvoltarea, competitivitatea și crearea de noi locuri de muncă în cadrul unei piețe extinse.

APLICAȚIE

Pe baza acestei surse, răspundeți la următoarele întrebări:

- Care sunt prevederile cele mai importante ale acțiunii de constituire?
- În ce constă importanța articolului 5?

APLICAȚIE

- Analizați cele cinci teme propuse și apoi formulați argumente pentru aceste preocupări. Sunteți de acord cu această viziune? Argumentați-vă răspunsul.
- În ce constă viziunea României privind arhitectura instituțională a UE?
- Evidențiați rolul României în acest proces de înnoire a UE.
- Alcătuți un eseu cu titlul *Europa toleranței și a solidarității*.

3. Construirea unei Europe mai sigure pentru cetățenii ei: ar trebui să folosim procesul de extindere pentru a face un salt considerabil înainte în domeniul colaborării pe probleme de justiție și afaceri interne, oferind standarde superioare și o securitate sporită.

4. Dezvoltarea parteneriatului cu vecinii noștri din Europa: pe măsură ce frontierele UE se

extind, avem nevoie de o politică de vecinătate care să propage prosperitatea și stabilitatea în jurul nostru.

5. O voce mai puternică a Europei în afacerile internaționale: trebuie să fructificăm șansa de a avea 25 de membri pentru a ne bucura de o mai mare autoritate, coerență și influență pe arena internațională.”

Extinderea Uniunii Europene. Realizări și provocări, Raport prezentat de Wim Kok Comisiei Europene (martie 2003), p.7.

8. MULTITUDINEA DE CULORI A LUMII CONTEMPORANE

„Pacea, parteneriatul și cooperarea sunt posibile numai între cei care știu cine sunt. Conștiința identității proprii este condiția de bază a oricărei relații bune cu cineva. Dacă nu știi cine sunt, cine tind să devin, ce vreau, de unde plec și unde vreau să ajung, relația mea cu lumea și cu cei ce mă înconjoară va fi întotdeauna tensionată, plină de suspiciuni, însoțită de un complex de inferioritate mascat de o lăudăroșenie strigată în gura mare. Cine nu

își face ordine în propria ființă sau în casa lui încearcă să impună celorlalți un fel de surogat al imaginii sale proprii despre ordine. Neîncrederea în sine și nesiguranța privind identitatea proprie trezesc în mod firesc neîncrederea față de întreaga lume, suspectarea de intenții rele din partea tuturor și mai apoi, agresivitatea, care se poate finaliza prin cucerirea de teritorii străine sau măcar impunerea dominației proprii celor care nu o doresc.”

Václav Havel – *Multitudinea de culori a lumii contemporane*, discurs rostit la conferința „Europe’s New Democracies: Leadership and Responsibility”, Bratislava, 11 mai 2001, p.4.

9. CE A OBȚINUT ROMÂNIA DIN NEGOCIERILE CU UE?

„În cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, România a obținut 50 de perioade de tranziție și aranjamente tranzitorii, acestea fiind cele mai multe perioade de tranziție care au fost acordate unui stat care face

parte din actualul val de extindere. O perioadă de tranziție înseamnă perioada dintre data aderării la Uniune și data la care respectiva țară trebuie să se conformeze legislației comunitare într-un anumit domeniu.”

Ce a obținut România din negocierile cu UE?, în *Ziua*, joi, 16 decembrie 2004, p. 6.

PENTRU PROFESOR

Se recomandă realizarea unei mape tematice – „Pași către integrarea euro-atlantică” – prin investigații directe, prin strângerea de articole din reviste, ziare etc. despre noua integrare /noul val în UE, pentru o Europă a celor 27.

APLICAȚIE

- Cum sunt definite astăzi identitatea personală, națională, europeană? Pentru răspunsul vostru folosiți și informațiile din modulul *Dialoguri interculturale*.
- Realizați o dezbateră pornind de la afirmația: „Neîncrederea în sine și nesiguranța” (în maximum 200 de cuvinte).

PENTRU PROFESOR

- Se recomandă realizarea unei dezbateri cu privire la această temă.
- Se poate realiza o mapă cu negocierile pe care România le-a avut cu UE la cele 31 de capitole.
- Se poate realiza o prezentare schematică a temei.

ACTIVITĂȚI

1. Organizați-vă în două grupe și indicați avantajele și dezavantajele de care beneficiază statele membre UE și NATO. Argumentați-vă răspunsul.
2. Luați interviuri despre percepția față de integrarea noastră în structurile euro-atlantice unor membri ai:
  - a. autorităților locale;
  - b. profesorilor;
  - c. elevilor.
 Rezultatele vor fi prezentate cu ocazia activităților din *Spring Day* sau a celor organizate în ziua de 9 mai.
3. Considerați că drumul României spre NATO și UE ține seama de interesele tuturor românilor? Argumentați-vă răspunsul.
4. Alcătuiți un mic dicționar al integrării României în cele două organisme vestice. Folosiți și definițiile din glosarul de la sfârșitul acestui modul.
5. Folosind sursele indicate la bibliografia selectivă din această temă, realizați un concurs gen *Cine știe câștigă*, cu tema: *Voi fi cetățean al unei Europe Unite!*
6. Identificați trei probleme cu care zona în care trăiți se confruntă și care fac obiectul integrării noastre în UE. Alături de alte persoane, încercați să vă implicați pentru a găsi cele mai bune soluții pentru rezolvarea lor.
7. Editați un ziar școlar/o revistă în care tematica să fie *INTEGRAREA ROMÂNIEI ÎN UE – 2007* și cereți colegilor din școala în care învățați să scrie articole, poezii, eseuri, interviuri etc.
8. Răspundeți la următoarele întrebări:
  - a. În ce constau beneficiile României după integrarea în UE? Argumentați-vă răspunsurile.
  - b. În ce domenii credeți că au fost realizate unele compromisuri?
  - c. Cunoașteți unele prevederi din negocierile noastre cu UE?
  - d. Intrați pe site-urile *www.infoeuropa.ro* și *www.mie.ro* și citiți ultimele informații privind integrarea României în UE. Comunicați aceste date și colegilor, în clasă.

PENTRU PROFESOR

Organizați o dezbateră cu titlul „9 mai – Ziua Europei”, la care să invitați mai mulți elevi de la mai multe niveluri de învățământ și clase. Încurajați-i să formuleze opinii documentate cu privire la integrarea euro-atlantică.